

NAUČNÁ STEZKA KRÁLOVSKÁ ROKLE

Loretánská kaple - Gloriet

2. zastávka

Loretánská kaple

V nejvyšším bodě parku nedaleko ohradní zdi stojí nápadná stavba s netypickým osmibokým půdorysem. Jde o loretánskou kapli, která je napodobeninou domu, v němž žila v Nazaretu Panna Marie s Ježíškem. Podle legendy měli tento dům v roce 1295 přenést andělé do města Loreta, aby jej ochránili před bezvěrci, jež obsadili Svatou zemi. Díky tomu se z italského města stalo významné poutní místo, odkud se šířil kult Matky boží do všech katolických zemí.

Podle italského vzoru se hojně stavěly napodobeniny Svatého domu („Santa casa“) také v českých zemích. Jednotlivé kopie se umísťovaly dovnitř kostelů. Daleko častější však bylo umístění doprostřed prostranství obklopeného ambity s kaplemi. Pro tyto kapličky a kostely se vžil označení loreta. Správu nad nimi přebíraly přílehlé kapucínské kláštery. První česká loreta byla vybudována roku 1584 právě zde

v Horšovském Týně a měla poměrně zajímavý osud.

V zámeckém parku ji nechal vystavět Kryštof z Lobkovic, horlivý katolík a vzdělaný muž. V letech 1570 až 1587 spravoval panství za svého nezletilého bratra Viléma. Svoji úctu a oddanost k Matce boží se rozhodl prokázat okázalou poutí do Loreta. Tady při návštěvě Svatého domu slíbil, že po návratu domů nechá na svém panství vystavět zmenšenou kopii renesančního chrámu s osmihrannou kopulí.

Svůj slib neporušil. Roku 1584 nechal v nejvyšším bodě zámeckého parku vystavět osmiboký kostelík pro umístění zmenšené kopie Svatého domu. O tři roky později dospívá Kryštofův bratr Vilém a přebírá vládu nad horšovskotýnským panstvím. Vilém z Lobkovic neměl stejné náboženské smýšlení jako jeho bratr. Přestoupil k víře podobojí a také velmi sympatizoval s protestanty a kalvinisty. Snad právě kvůli svým náboženským důvodům nikdy nenechal loretánský kostelík vysvětit.

K vysvěcení kostelíku došlo až 11. června 1636, kdy již na horšovskotýnském panství hospodařil Maxmilián

Trauttmansdorff. Ten také přenechal správu tohoto objektu mnichům z kapucínské kláštery, jenž Trauttmansdorffové postavili v Horšovském Týně v letech 1650 až 1654.

Za vlády Josefa II. byla kaple na základě církevních reforem zrušena a přebudována na vyhlídkový pavilon. Díky tomu byla loreta považována za zaniklou. Teprve v roce 1972 při demolici vloženého podlaží se náhodou zjistilo, že původní kaple nebyla zbourána. Byla pouze přestavěna na romantický vyhlídkový pavilon, ze kterého se nabízel neopakovatelný pohled na zámecký park a jeho široké okolí.

Tomuto odhalení napomohla část objeveného českého nápisu odkazujícího na rok výstavby a jméno stavebníka. Celé znění nápisu vyrytého do kamene bylo zaznamenáno v Schallerově Topografii Království českého z roku 1789 a má následující znění: „*Léta od narození Božího 1584. Ve jménu Svaté a Nerozdílné Trojice a ke cti a chvále blahoslavené Panně Marii Rodičce Boží, jež slove z Loretu, založen a vystaven jest tento kostelík nákladem urozeného pana Kryštofa mladšího z Lobkovic a na Tejně Horšovském, Biliňě a Tachově. Jeho milosti Císařské rady komorníka, a Království českého nejvyššího kammermeistra a tuto*

Starý a současný pohled na Gloriet

na památku putování svého do země Vlaske k Panně Marii z Loretu, kdežto znameniti divové a zázrakové se ději při lidech, kteří na to místo ze všeho křesťanstva putují, též aby své přípovědi, kterouž se jest zavázal, zadosť učinit.“

Místní loreta je pravděpodobně nejstarší stavba tohoto typu na území Čech. Přesto někteří odborníci tento názor nesdílejí. Uvádějí, že vzhled horšovskotýnské loretě se jednoznačně vymyká typické podobě mladších „chýš“, které se na našem území dochovaly. Stavba je v současnosti v poměrně dezolátním stavu a čeká na rekonstrukci, avšak staticky je zajištěna a má novou střechu.

Gloriet

Vydáme-li se od Lorety starou lipovou alejí, po několika metrech dojdeme k vyhlídkové věži tzv. glorietu. Táhlé návrší, na kterém se tyto stavby nacházejí, již od pradávných dob poskytuje nádherný pohled do širokého okolí. Snad právě z toho důvodu zde v období gotiky byla vybudována hlásná věž. Horšovskotýnská obyvatel tak mohli s klidem usnout, protože strážní hlídka měla díky věži dokonalý přehled o blížícím se nebezpečí. Původní hláska je dodnes dobře patrná v základech u paty stavby. Do dnešní doby se zachovala dvě spodní patra se zajímavými klenbami a křby. Na přelomu 19. a 20. století došlo k přestavbě 3. patra na romantický vyhlídkový pavilon. I v dnešní době se odtud můžeme rozhlednout po jedinečné krajině Českého lesa.

